

Kvalita školního života - interpretace dat

2. stupeň ZŠ

Prostředí, v němž se školní život odehrává, obsahuje mnoho oblastí a dílčích aspektů, které utváří a ovlivňují procesy vzdělávání, učení a vyučování. Kvalitu školního života pak utváří a ovlivňují všichni jeho aktéři, zejména však učitelé a jejich žáci, kteří svým vnímáním, prožíváním, hodnocením a reagováním vyjadřují rovněž osobité postoje k tomu, co se ve škole odehrává.

Q11

Obecná spokojenost	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
10. se cítím šťastně.	20%	20%	20%	40%
20. jsem hrdý/á, že jsem žákem této školy.	0%	80%	20%	0%
23. to mám skutečně rád/a.	0%	0%	40%	60%
39. se stýkám s lidmi, které obdivuji.	0%	20%	60%	20%
42. nemají studenti moc práv.	0%	50%	25%	25%

Obecná spokojenost vyjadřuje postoje žáků ke škole jako celku. Nedotýká se pouze vztahů dětí k učení a výuce, prožívání školního úspěchu či neúspěchu. Umožňuje postihnout celkové emoční naladění žáků na školu jako instituci a sociální společenství, kde tráví mnoho času a kde jsou konfrontováni s mnohými výzvami, příležitostmi a problémy. Pozitivní prožívání pohody ve školním prostředí významně ovlivňuje průběh i výsledky učení žáků a pocit hrdosti na „svou“ školu a obdiv k lidem, se kterými se zde žáci setkávají, tuto vnitřní motivaci umocňuje. Z výsledků vyplývá, že 40% žáků se cítí ve škole šťastně a posuzují školu jako místo, které mají v oblibě (0%). Pociťují hrdost, že jsou žáky této školy, hodnotí příznivě 80% žáků a 20% žáků obdivuje lidi, se kterými se ve škole setkává. 50% žáků má pocit, že nemají ve škole mnoho práv, které by mohly mít vliv na život školy.

Q12

Negativní vliv	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
17. se necítím dobře.	25%	25%	50%	0%
19. se snadno rozčílím.	50%	25%	25%	0%
36. se cítím příliš osaměle.	0%	75%	25%	0%
38. se cítím stísněně a nešťastně.	0%	66.67%	33.33%	0%
48. kde se mi moc nelíbí.	0%	100%	0%	0%

Škola může být pro žáky rovněž místem, kde prožívají strach a úzkost. Potenciálních zdrojů negativních pocitů a emocí je mnoho, a proto by mělo učitele zajímat, které z nich vnímají jejich žáci, aby se mohlo předejít nežádoucím dopadům v podobě záškoláctví, agresivního chování či šikany. Nepříznivé důsledky podprůměrného prospěchu nebo negativních psychosociálních jevů mohou v

důsledku ovlivnit celý život žáků a jejich přehlížení neprospěje ani samotným učitelům a kvalitě klimatu celé školy. Ve výsledcích oblasti negativního vlivu tyto konkrétní faktory nelze rozpoznat, jako důležitý však musíme vyhodnotit indikátor, že 50% žáků se necítí ve škole dobře, ve škole se jim nelíbí (100%) nebo se cítí stísněně až nešťastně (66.67%). Nepříznivou míru osamělosti prožívá 75% žáků a snadné zdroje afektu reflektuje 75% žáků.

Q11

Sociální integrace	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
2. vím, že se mám chovat slušně.	0%	40%	40%	20%
3. dobře vycházím s ostatními spolužáky.	0%	0%	75%	25%
4. se o mě lidé příliš nezajímají.	0%	0%	60%	40%
6. mají o mě ostatní vysoké mínění.	20%	60%	0%	20%
7. mám dobré přátele.	50%	25%	0%	25%
14. se cítím důležitě.	25%	50%	25%	0%
22. nevzbuzuji žádný respekt.	20%	0%	40%	40%
30. mi ostatní studenti naslouchají.	0%	100%	0%	0%
44. si mne nikdo nevšímá.	0%	40%	60%	0%
49. jsou ostatní spolužáci velmi přátelští.	60%	40%	0%	0%
52. mám pocit, že jsem přínosem.	25%	25%	0%	50%

Jednou z klíčových funkcí školy je poskytovat otevřený a bezpečný prostor k socializaci dětí. Škola funguje jako společenství a sociální komunita. Je místem setkávání kamarádů, spolužáků a učitelů, místem, kde se mohou kultivovat sociální dovednosti i rozvíjet pozitivní osobní identita žáků. Škola však poskytuje rovněž příležitost vyrovnávat se se zátěžovými situacemi, které mohou přinášet pocity méněcennosti, nízké sebedůvěry a sebeúcty. V dlouhodobějším trvání mohou tyto negativní aspekty způsobovat hlubší antipatii ke škole a následně také k učení a vzdělávání vůbec, proto je zapotřebí monitorovat žáky prožívanou kvalitou sociálního života a ptát se dětí na respekt a uznání, které vnímají k sobě samým od vrstevníků i učitelů. Sociální vztahy s ostatními spolužáky hodnotí jako příznivé 0% žáků. Dobré přátele má v této škole 75% žáků a přátelský přístup reflektuje 100% žáků. Pocit, že jim spolužáci naslouchají má 100% žáků, 0% žáků prožívá ze strany spolužáků nezáměr či nevšímavost (40%). Příležitost k pozitivnímu sebepojetí vnímá 75% žáků a názor, že mají ostatní o mě vysoké mínění, má celkem 80% žáků. Ve škole se cítím důležitý a jsem přínosem hodnotí pozitivně 50% žáků. Jistou absenci respektu k sobě samému vnímá 20% žáků. Skutečnost, že žáci reflektují pravidla školního života a ví, že se od nich očekává slušné chování, posoudilo v této škole 40% žáků.

Q11

Úspěšnost	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
1. se cítím zodpovědně.	40%	40%	20%	0%
5. mi nejsou svěřovány individuální úkoly.	0%	20%	60%	20%
8. mám pocit, že mi vše vychází.	0%	40%	60%	0%
9. mám dobrý pocit ze svých schopností plnit úkoly.	0%	0%	100%	0%
12. dostávám známky, které si zasloužím.	0%	80%	20%	0%
18. vím, jak se vypořádat se svými úkoly.	0%	100%	0%	0%
21. mi nic nevychází.	0%	0%	100%	0%
26. se cítím být úspěšný/á.	0%	40%	40%	20%
28. jsem na sebe hrdý/á.	0%	40%	20%	40%
29. nikdy nic nezískám.	0%	20%	80%	0%
35. se mi nedaří v písemkách a testech.	0%	40%	60%	0%
43. často vyhrávám v třídních nebo sportovních soutěžích.	40%	40%	0%	20%

Prožívání úspěchu ve školním prostředí vytváří zásadní stavební kámen vzdělávání jako podmínka učení. K posuzování školní úspěšnosti žáků můžeme využít dva úhly pohledu. První vychází z objektivního hodnocení učitelů a vypovídá o kvalitě učebního výkonu a v lepším případě také o osobnostním vývoji, kterého žáci dosahují v plnění školních požadavků. Ve druhé, subjektivní perspektivě, je referenčním bodem úspěšnosti žák sám a jeho vnímání míry ocenění, které se mu dostává, a která se projektuje v důvěru v sebe sama, v pocity vlastní důležitosti a hodnoty. Pocity „dobrého“ a „špatného“ žáka pojící se ke škole mohou mít zásadní vliv na budoucí život dětí, zda budou v dospělosti těmi, kdo selhávají a nestačí nebo těmi, kdo zvládají a věří ve vlastní schopnosti. Prožívání úspěchu reflektuje na této škole příznivé 40% žáků, 40% žáků má pocit, že jim vše vychází. Naproti tomu má 0% žáků pocit, že jim ve škole nic nevychází a nikdy nic nezískají (20%). Schopnost plnit požadované úkoly hodnotí kladně 0% žáků, 100% žáků se dokáže se zadávanými úkoly vypořádat. Zajímavé může být srovnání žáků, kteří často vyhrávají ve školních soutěžích (80%) s žáky, kteří mají pocit, že jim nejsou svěřovány individuální úkoly (20%).

Příležitosti	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
11. se naučím to, co jednou využiji.	0%	50%	50%	0%
13. se naučím vše, co potřebuji.	40%	40%	20%	0%
15. nevidím význam našeho učiva.	20%	0%	80%	0%
24. sám/sama sebe lépe poznávám.	0%	60%	20%	20%
32. jsem se naučil/a vyhledat jakoukoli potřebnou informaci.	25%	50%	25%	0%
37. se o sobě hodně dozvím.	40%	20%	20%	20%
47. se naučím vše nezbytné pro běžný život.	0%	40%	60%	0%

Jednou z perspektiv, kterou žáci využívají při hodnocení školy a vzdělávání je možnost získat příležitosti, které jsou žádoucí pro jejich současný i budoucí život. Prožívají školu jako místo, kde dostávají prostor a nabídku k rozvoji svých kompetencí, kde je učení smysluplné a umožňuje sebepoznání. Využitelnost školního vzdělávání posuzuje příznivě 50% žáků, 80% žáků se ve škole naučí vše co potřebují a naučí se věci důležité pro život (40%). Naproti tomu 20% žáků nevidí význam učiva, které ve škole probírají. Příležitost k sebepoznávání reflektuje v souvislosti se školou 60% žáků, 60% žáků se o sobě v průběhu vzdělávání a učení mnoho dozví. Dovednost vyhledávat potřebné informace příznivě posuzuje v souvislosti se školou 75% žáků.

Zážitky	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
25. se rád/a zajímám o to, co děláme ve výuce i mimo školu.	50%	25%	0%	25%
31. se snadno nadchnu pro věc.	75%	25%	0%	0%
33. je práce vždy zajímavá.	40%	20%	40%	0%
45. je učení velkou zábavou.	25%	0%	75%	0%
51. se nudím.	20%	20%	60%	0%

Škola je tradičně vnímána jako místo formálního vzdělávání spojené s požadavky, disciplínou a kontrolou. Mnohem méně je vnímána jako prostor, kde je výuka zábavou a odměnou sama o sobě. Procesy výchovy a vzdělávání se však stávají efektivní tehdy, poskytují-li žákům možnost zažít učení také jako zábavu a dobrodružství. 60% žáků hodnotí školní práci jako zajímavou a pro 25% žáků je učení velkou zábavou. Naproti tomu se v této škole nudí 40% žáků. 100% žáků se v souvislosti s učením snadno nadchne a zajímá se o věci spojené s výukou i mimo školu (75% žáků).

Učitel	Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	Nesouhlasím
16. mi učitelé naslouchají.	20%	20%	20%	40%
27. se ke mně učitelé při vyučování chovají přátelsky.	25%	0%	75%	0%
34. mají učitelé osobní zájem mi pomoci s prací.	25%	0%	25%	50%
40. si mě učitelé v hodinách všímají.	0%	0%	33.33%	66.67%
41. se se mnou učitelé nebaví o známkách, které mám dostat.	0%	20%	60%	20%
46. jsou učitelé spravedliví.	0%	0%	20%	80%
50. nemám možnost prodiskutovat známky, které od učitelů dostávám.	20%	60%	20%	0%

Vnímání vztahů s učiteli hraje ve školních výkonech žáků rozhodující roli. Není to pouze kvalita vyučování, jasné vedení a instrukce, avšak rovněž podporující, přátelské a chápající chování učitelů a respekt k individualitě dítěte, které zvyšují motivaci žáků k učení a celkový vztah ke škole. 0% žáků této školy hodnotí učitele jako spravedlivé a přátelské (25% žáků), kteří umí naslouchat (40% žáků) a věnují žákům svou pozornost (0% žáků). 25% žáků reflektuje, že mají jejich učitelé osobní zájem jim v případě potřeby poskytnout pomoc. Malá práva v možnostech diskutovat učitelovo hodnocení vnímá 80% žáků, 20% žáků má pocit, že učitelé nejeví zájem o jejich názory na známky, které mají dostat.